

บทบาทของพนักงานอัยการต่อการดำเนินคดีอาญา
ในคดีแข่งขันทางการค้า

พลีษฐ์ อันทรินทร์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต อินทมานโน

บทบาทของพนักงานอัยการต่อการดำเนินคดีอาญาในคดีแข่งขันทางการค้า*
The Role of Prosecutors Toward Criminal Prosecutions in the Trade
Competition Cases

พลิษฐ์ อันทรินทร์**

Pasit Untharin

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต อินทมานัน***

Assistant Professor Dr.Nisit Inthamano

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาและข้อคิดเห็นทางกฎหมายเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการต่อการดำเนินคดีอาญาในคดีแข่งขันทางการค้า วิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้าของพนักงานอัยการของประเทศไทย และต่างประเทศ และ

*บทความนี้เรียบเรียงจากวิทยานิพนธ์ เรื่อง “บทบาทของพนักงานอัยการต่อการดำเนินคดีอาญาในคดีแข่งขันทางการค้า” ซึ่งได้ผ่านการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิสิต อินทมานัน คณะกรรมการสอบป้องกันวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิตา วิมลคุณารักษ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรณวิภา เมืองถ้ำ

This research article is a part of thesis “The Role of Public Prosecutors in Criminal Proceedings in Commercial Competition Cases” This thesis has been approved by graduate school as partial fulfillment of the requirements for the Master of Laws at Sripatum University. Assistant Professor Dr.Nisit Inthamano is an advisor. Assistant Professor Dr.Sathita Wimonkunaruk and Assistant Professor Dr.Wanwipa Muangtham are examiners.

**นักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม. E-mail: mr.pasit.u@gmail.com LL.M. Candidate, Faculty of Law, Sripatum University.

***ผู้อำนวยการหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม; น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง; น.ม. สาขากฎหมายธุรกิจ (หลักสูตรนานาชาติ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย; Master of Legal Institutions, University of Wisconsin-Madison, U.S.A; S.J.D. International Trade, University of Wisconsin-Madison, U.S.A. E-mail: dr.nisit@gmail.com

Director of LL.M.Program, Faculty of Law, Sripatum University; LL.B. Ramkhamhaeng University; LL.M. in Business Law (International Program) Chulalongkorn University; Master of Legal Institutions, University of Wisconsin-Madison, U.S.A; S.J.D. International Trade, University of Wisconsin-Madison, U.S.A.

วันที่รับบทความ (received) 7 มิถุนายน 2567, วันที่แก้ไขบทความ (revised) 12 สิงหาคม 2567, วันที่ตอบรับบทความ (accepted) 13 สิงหาคม 2567.

เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้าของพนักงานอัยการ ได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพสูงสุด และข้อเสนอแนะทางระดับสากลที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ปัญหา การพัฒนามาตรการกฎหมายไทย โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

จากการศึกษาพบว่า การดำเนินคดีแข่งขันทางการค้าของพนักงานอัยการ มีปัญหากฎหมายอยู่หลายประการ ดังนี้ ปัญหาคุณสมบัติของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไปยังพนักงานอัยการล่าช้า ปัญหาของข้อจำกัดในอำนาจการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ เสนอแนะให้แก้ไขระเบียบการคัดสรรพนักงานอัยการเข้าอบรมแล้วขึ้นบัญชีรายชื่อให้อธิบดีอัยการจ่ายสำนวนคดีแข่งขันทางการค้าตามลำดับในบัญชีรายชื่อ แก้ไขระเบียบให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าส่งรายงานการสอบสวน พยานเอกสาร และความเห็นพร้อมสำนวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการลงความเห็น และแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ให้อธิบดีอัยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ มีอำนาจสอบสวนหรือมอบหมายให้พนักงานอัยการเข้าสอบสวนหรือเข้าร่วมสอบสวนกับคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าในคดีแข่งขันทางการค้า

คำสำคัญ: บทบาทพนักงานอัยการ, การดำเนินคดีแข่งขันทางการค้า, คดีแข่งขันทางการค้า

Abstract

This research aims to (1) study the legal issues and opinions regarding the role of public prosecutors in prosecuting trade competition cases, analyze and compare legal measures related to the prosecution of the trade competition cases by public prosecutors in Thailand and other countries, and propose recommendations for the appropriate and most effective improvement of legal measures related to the prosecution of the trade competition cases by public prosecutors.

This is a qualitative study based on the review of various sources of information, including both paper-based and online documents, as well as electronic formats. The study covers academic legal textbooks, academic articles, research articles, theses, dissertations, research reports, and Supreme Court judgments, in both Thai and foreign languages.

The study found several legal issues in the prosecution of trade competition cases by public prosecutors: the qualifications of the public prosecutors responsible for cases under the Trade Competition Act, B.E. 2560 (2017); delays in the transmission of investigation files from the Trade Competition Commission to the public prosecutors; limitations in the authority of public prosecutors to seek additional facts; recommendations to amend regulations for the selection of public prosecutors for training and to create a roster for the Attorney General to assign competition cases according to the order on the roster; amend regulations for the Trade Competition Commission to send investigation reports, documentary evidence, and opinions along with the case files to the public prosecutors within 30 days from the date of the Commission's decision; and amend the Criminal Procedure Code to grant the Director-General of the Prosecutor, Office of Intellectual Property and International Trade the authority to investigate or delegate public prosecutors to investigate or co-investigate with the Trade Competition Commission in the trade competition cases.

Keywords: the role of the prosecutor, trade competition litigation, trade competition cases

1. บทนำ

หากกฎหมายการแข่งขันทางการค้า มีความเข้มแข็งและสามารถบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดแล้ว ย่อมจะไม่ทำให้เกิดการเอาเปรียบในทางการค้า อันเนื่องมาจากกฎหมายการแข่งขันทางการค้าเป็นกฎหมายที่มุ่งทำนุบำรุงรักษากลไกตลาด (Market Mechanism) ให้ดำเนินไปได้ อย่างเป็นปกติ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อน และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าไปได้อย่างมั่นคง¹ เห็นได้จากประเทศที่พัฒนาแล้วจะมุ่งเน้นความสำคัญต่อการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งแนวความคิดทางเศรษฐศาสตร์ถือเป็นรากฐานแห่งการถือกำเนิดขึ้นของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า² ที่มีบทบาทในการเข้าไปกำกับดูแลโครงสร้างตลาด (Structural Regulation) ผ่านบทบัญญัติว่าด้วยการควบรวมกิจการ (Business Mergers) และเข้าไปควบคุมพฤติกรรมกรรมการแข่งขันของผู้ประกอบธุรกิจ (Behavioral Regulation) ผ่านบทบัญญัติว่าด้วยการใช้อำนาจเหนือตลาดโดยมิชอบ (Abusive Behavior) และการตกลงร่วมกันกระทำการจำกัดการแข่งขัน (Anti-Competitive Agreements) เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า (Economic Efficiency) และเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในสังคม (Social Equity) ซึ่งเป็นอีกวัตถุประสงค์หนึ่งของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า

การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 อาจกล่าวได้ว่าไม่ประสบความสำเร็จโดยวัดได้จากสถิติคดีการแข่งขันทางการค้าเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าทั้งหมด 96 เรื่อง คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าพิจารณาแล้วเสร็จ 84 เรื่อง โดยคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้า มีมติสั่งยุติ 81 เรื่อง และส่งพนักงานอัยการดำเนินคดี 1 เรื่อง แต่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องคดี ซึ่งคดีนี้ควรนำมาศึกษาถึงความบกพร่องหรือข้อผิดพลาดในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อปรับปรุง และพัฒนากฎหมายต่อไป โดยคดีมีข้อเท็จจริงว่าบริษัท เอพี ฮอนด้า, บริษัทไทยซูซูกิ มอเตอร์ จำกัด, บริษัท ไทยยามาฮ่า มอเตอร์ จำกัด และ บริษัท คาวาซากิ มอเตอร์ เอ็นเตอร์ไพรซ์ (ประเทศไทย) จำกัด เป็นผู้ผลิตรถจักรยานยนต์ โดยในปี พ.ศ. 2545 มีส่วนแบ่งตลาดประมาณร้อยละ 70, 15, 10 และ 3 ตามลำดับ พฤติกรรมซึ่งอาจเข้าข่ายทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมทางการค้า คือ การเสนอเงื่อนไขพิเศษให้กับตัวแทนจำหน่าย (Dealer) ที่ขายรถจักรยานยนต์ยี่ห้ออื่น ๆ ให้มาขายรถจักรยานยนต์ยี่ห้อเอพี ฮอนด้า

¹พรชัย วิสุทธิศักดิ์, กฎหมายการแข่งขันทางการค้า, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564), หน้า 24-25.

²ศักดิ์ดา ธนิตกุล, คำอธิบาย และกรณีศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553), หน้า 38.

เพียงยี่ห้อเดียว พร้อมเสนอสิ่งจูงใจเป็นพิเศษให้กับตัวแทนจำหน่ายที่ขายรถจักรยานยนต์ยี่ห้ออื่นว่า หากตัวแทนจำหน่ายรถจักรยานยนต์ยี่ห้ออื่นไม่ยอมเปลี่ยนมาเป็นตัวแทนจำหน่ายยี่ห้อ เอพี ฮอนด้า ก็จะต้องตั้งตัวแทนจำหน่ายรายใหม่ของยี่ห้อเอพี ฮอนด้า มาขายแข่งในบริเวณใกล้เคียง คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าเห็นควรสั่งฟ้อง บริษัท เอพี ฮอนด้า เนื่องจากเห็นว่ากระทำการ อันมิใช่การแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม แต่พนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้อง บริษัท เอพี ฮอนด้า ฐาน กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542 มาตรา 29 เนื่องจากพยาน หลักฐานยังไม่พอฟังที่จะฟ้อง ประกอบกับการกระทำของบริษัท เอพี ฮอนด้า มิได้มีผลโดยตรงต่อการ จำหน่ายรถจักรยานยนต์มากนัก โดยผู้ซื้อรถจักรยานยนต์ตราหรือยี่ห้อใด ย่อมพิจารณาคุณสมบัติ และลักษณะของรถ รวมทั้งราคาจำหน่าย ดังนั้น ยอดการจำหน่ายรถจักรยานยนต์ของผู้ซื้อใดได้รับความ นิยมมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับกรตัดสินใจโดยอิสระ และเสรีของผู้ซื้อเท่านั้น เท่ากับว่า ไม่เคยมีคดีการแข่งขันทางการค้าขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมแม้แต่คดีเดียว จึงนำมาสู่การตรา ขึ้นใหม่แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

แต่เมื่อมีการบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่แล้วย่อมมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาระบบกฎหมาย ทั้งระบบ รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพนักงานอัยการในการบังคับใช้พระราชบัญญัติ การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ด้วย ซึ่งมีประเด็นปัญหา และข้อจำกัดอยู่หลายประการ ดังนี้

- 1) ปัญหาคุณสมบัติของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติ การแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 เนื่องจากการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการจะมีระเบียบสำนักงานอัยการ สูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 อันเป็นระเบียบหลักในการปฏิบัติงาน ของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ แต่สำหรับการดำเนินคดีอาญาของ พนักงานอัยการตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 นั้น แตกต่างจากคดีอาญาทั่วไป จึงไม่อาจเพียงพอ เนื่องด้วยกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีคุณลักษณะเฉพาะที่จะต้องมีความเข้าใจ ในนโยบายด้านการค้าระหว่างประเทศ ด้านการคุ้มครองผู้บริโภค ด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม ด้านทรัพย์สิน ทางปัญญา ด้านการลงทุน ด้านแรงงาน ด้านการพัฒนาภูมิภาค ด้านการออกช้อกำกับทางเศรษฐกิจ³ เนื่องจากกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีความเชื่อมโยงระบบโครงสร้างเศรษฐกิจ จึงต้องเข้าใจหลัก เศรษฐศาสตร์ และกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีการเรียนการสอนอยู่ในวงแคบ โดยระดับชั้น ปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยในเมืองไทย หากมีการเรียนการสอนก็จะพบว่าเป็นวิชาเลือก ซึ่งหากบุคคลใด ไม่มีความสนใจอย่างจริงจังแล้วก็ไม่ได้เลือกศึกษา ถ้าเป็นระดับปริญญาโท ก็จะมีการเรียนการสอน ในบางสาขาวิชาทางธุรกิจ และโดยส่วนมากไม่ได้บังคับให้ต้องเรียน ทั้งการสอบคัดเลือกเข้ามาเป็นพนักงาน อัยการก็ไม่มีสอบในวิชากฎหมายการแข่งขันทางการค้า ประกอบเมื่อเข้ารับราชการเป็นพนักงาน

³พรชัย วิสุทธิศักดิ์, เรื่องเดิม, หน้า 33-34.

อัยการแล้ว การจัดฝึกอบรมการดำเนินคดีอาญาตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้าของพนักงานอัยการก็จะแทบไม่เคยมีการจัดอบรม ดังนั้น พนักงานอัยการที่ผ่านการเรียนหรือผ่านการศึกษาในกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามาก่อน จึงมีอยู่เป็นจำนวนจำกัด และกระจายตัวอยู่ตามสำนักงานต่าง ๆ กันไป ภายใต้อิทธิพลและความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น การพิจารณาสำนวนคดีแข่งขันทางการค้าจึงจำเป็นที่จะต้องสรรหาพนักงานอัยการผู้มีความรู้ความสามารถด้านกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามาเป็นผู้รับผิดชอบทำสำนวนคดีแข่งขันทางการค้าด้วยวิธีใด โดยต้องกำหนดให้มีองค์คณะในการรับผิดชอบหรือไม่ หากมีองค์คณะหรือคณะทำงานอย่างน้อยต้องมีกี่คน เพื่อให้มีการถือความเห็นฝ่ายข้างมากในการรับฟังเป็นที่ยุติในเรื่องสำคัญต่อการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 หรือไม่ ซึ่งจะต้องดำเนินการสอบสวนพิจารณาคดีในศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ตามมาตรา 26 ต่อไป 2) ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไปยังพนักงานอัยการล่าช้า เนื่องจากมาตรา 17(4) แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 กำหนดให้คณะกรรมการมีอำนาจสอบสวนความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ภายใต้อายุความในการฟ้องคดี พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าต้องส่งสำนวนให้กับพนักงานอัยการภายในกำหนดระยะเวลาใด คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าจึงส่งสำนวนไปยังพนักงานอัยการเมื่อใดก็ได้ และแม้ปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 ออกบังคับใช้แล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาที่คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กับพนักงานอัยการแต่อย่างใด ดังนั้น กรอบระยะเวลานับแต่จับกุมตัวผู้ต้องหาหรือแจ้งข้อกล่าวหาจนถึงวันฟ้อง จึงต้องใช้ร่วมกันระหว่างคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้ากับพนักงานอัยการ ทำให้เกิดปัญหาเมื่อคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าส่งสำนวนมาอย่างกระชั้นชิดใกล้ครบกำหนดวันที่จะต้องฟ้อง ทำให้พนักงานอัยการเหลือเวลาในการพิจารณาสำนวนน้อยลง การรีบพิจารณาสั่งคดีภายใต้ระยะเวลาอันจำกัดในการตรวจสำนวนการสอบสวนจึงมีระยะเวลาไม่เพียงพออาจก่อให้เกิดความผิดพลาดและความเสียหายต่อการดำเนินคดีได้ 3) ปัญหาของข้อจำกัดในอำนาจการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ แม้ภายหลังรับสำนวนการสอบสวน พนักงานอัยการจะสอบสวนเพิ่มเติม หรือให้พนักงานสอบสวนพาพยานบุคคลมาซักถามเพิ่มเติมได้ แต่การดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 นั้น หากล่าช้าพยานหลักฐานอาจสูญหายก่อนรับสำนวนการสอบสวนได้ เพราะกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามีความสลับซับซ้อนของกลไกตลาดเกี่ยวโยงทางเศรษฐศาสตร์อยู่ด้วย ดังนั้น การแสวงหาพยานหลักฐานในการพิสูจน์ความผิดของผู้ต้องหาในคดี จึงเป็นการยากหากล่าช้า และไม่มีแนวทางหรือระเบียบ รวมทั้งกฎหมายกำหนดให้พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนมีอำนาจแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยวิธีอื่นใดได้อีก เพื่อให้ได้มาซึ่งพยาน

หลักฐานเพิ่มเติมโดยจะอาศัยเพียงระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 จึงอาจไม่เพียงพอต่อการค้นหาข้อเท็จจริง และพยานหลักฐานเพิ่มเติมแต่อย่างใด จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีระเบียบ หรือข้อบังคับ หรือแนวปฏิบัติในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ไว้โดยเฉพาะในเรื่องการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมในกระบวนการก่อนฟ้อง เพื่อให้พนักงานอัยการผู้ปฏิบัติงานมีแนวทางหรือหลักในการปฏิบัติงานที่จะแสวงหาข้อเท็จจริงได้อย่างเพียงพอ และมีประสิทธิภาพสูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้า
- 2) เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้าของประเทศไทย สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น
- 3) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้า
- 4) เพื่อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ของประเทศไทยได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

3. ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาครอบคลุมสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพนักงานอัยการของประเทศไทย สาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ในเรื่องดำเนินคดีอย่างมีประสิทธิภาพ

4. ความเป็นมาของปัญหา

แนวคิด ทฤษฎี และหลักการความเป็นมาเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการตามกฎหมายการแข่งขันทางการค้าใน (1) มิติด้านความสำคัญ และวัตถุประสงค์ของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า คือ การกำกับดูแลการแข่งขันในตลาดเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ ส่วนสำนักคิด Harvard School มีอิทธิพลต่อเจตนารมณ์ในการคุ้มครองผู้บริโภค (Consumers)

ให้ได้รับประโยชน์สูงสุดในตลาดที่มีการแข่งขัน นอกจากนี้กฎหมายการแข่งขันทางการค้ายังมุ่งคุ้มครองผู้แข่งขันในตลาด (Competitors) ให้ได้รับความเป็นธรรมจากการแข่งขันอีกด้วย อย่างไรก็ตาม การให้น้ำหนักต่อประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหรือการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้แข่งขันนั้นอาจแตกต่างกันในแต่ละประเทศ ซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดกฎเกณฑ์แห่งกฎหมายการแข่งขันทางการค้าในแต่ละประเทศที่แตกต่างกัน หลักการกำกับดูแลกฎหมายการแข่งขันทางการค้า ประกอบด้วยบทบัญญัติว่าด้วยการใช้อำนาจเหนือตลาดอย่างไม่เป็นธรรม (Abuse of Dominant Position) คือ การกระทำของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดส่งผลกระทบต่อสภาพการแข่งขันในตลาด ผลกระทบต่อกลไกการแข่งขันในตลาดที่เกิดจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งมีอำนาจเหนือตลาดจะมีมากกว่าการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจทั่วไปที่แทบจะไม่ส่งผลใด ๆ ต่อสภาพการแข่งขันในตลาดเลยการตกลงร่วมกันกระทำการจำกัดการแข่งขัน (Restrictive Agreements or Arrangements) คือ การที่ผู้ประกอบธุรกิจตั้งแต่สองรายขึ้นไปที่เป็นอิสระต่อกันได้ตกลงร่วมกันกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการแข่งขันในตลาด ทั้งผู้ประกอบธุรกิจที่มีความสัมพันธ์ในแนวนอน และแนวดิ่ง การรวมธุรกิจ (Mergers and Acquisitions) คือ การที่ผู้ประกอบธุรกิจมากกว่าหนึ่งแห่งเข้ามารวมเป็นหน่วยธุรกิจเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวมการควบคุมการใช้นโยบายทางธุรกิจเดียวกัน การควบรวมกิจการอาจเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น การรวมกิจการแบบกลืนเข้าไปให้เหลือบริษัทเดียว (Statutory Mergers) การรวมกิจการแบบรวมเข้ากันที่ทำให้เกิดเป็นบริษัทใหม่ขึ้นมา (Consolidation หรือ Amalgamation) การเข้าซื้อสินทรัพย์หรือหุ้นของบริษัทอื่น (Acquisitions) เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วกฎหมายการแข่งขันทางการค้ามิได้ห้ามการควบรวมกิจการ แต่หากการรวมกิจการดังกล่าวมีผลสำคัญต่อการกระจุกตัวของโครงสร้างตลาด ซึ่งอาจก่อให้เกิดการผูกขาดหรือการจำกัดการแข่งขันในตลาดจะถือเป็นสิ่งที่จะต้องห้ามมิให้กระทำ มาตราการบังคับใช้กฎหมายแข่งขันทางการค้า กลไกการบังคับใช้กฎหมายต่อการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 50 ถึงมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มีทั้งการดำเนินคดีทางปกครอง การดำเนินคดีทางอาญา รวมทั้งการเยียวยาทางแพ่งประกอบกัน เหตุที่มีการลงโทษทางอาญา เนื่องจากเป็นการลงโทษที่บังคับต่อบุคคลต่อทรัพย์สิน ชื่อเสียง และเกียรติยศอย่างใดอย่างหนึ่ง⁴ จึงเป็นการป้องปรามมิให้กระทำความผิดได้

ความสำคัญและบทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญา พนักงานอัยการของประเทศไทยได้ก่อตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2436 เป็นกรมหนึ่งในกระทรวงยุติธรรม และปัจจุบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดให้เป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ อำนาจ

⁴ ภัทลภรณ์ จารุธรรม, “การปรับใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งในพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563), หน้า 165.

หน้าที่ของพนักงานอัยการ หน้าที่หลักเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาแทนรัฐ⁵ ตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการ และพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 14 (2) และพนักงานอัยการมีอำนาจ และหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก การรักษามูลประโยชน์ของรัฐ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน

กฎหมาย และกฎระเบียบของประเทศไทยที่เกี่ยวกับบทบาทของพนักงานอัยการต่อการดำเนินคดีอาญาในคดีแข่งขันทางการค้า ได้แก่ 1) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งบัญญัติให้องค์กรอัยการมีหน้าที่ และอำนาจตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และกฎหมาย พนักงานอัยการมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดี และการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปโดยรวดเร็ว เทียบธรรม และปราศจากอคติทั้งปวง และไม่ให้อึดว่าเป็นคำสั่งทางปกครอง⁶ 2) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดขั้นตอนการดำเนินคดีอาญา กระบวนการสอบสวนคดีอาญา การดำเนินคดีอาญา ในศาลของพนักงานอัยการ ชั้นพิจารณาคดีของศาล และการพิพากษา รวมถึงชั้นอุทธรณ์ ฎีกา⁷ 3) พระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมพ.ศ. 2565 4) พระราชบัญญัติองค์กรอัยการ และพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 กำหนดอำนาจ และหน้าที่ของพนักงานอัยการ 5) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 เป็นหลักปฏิบัติราชการในการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ 6) พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 กล่าวถึงกลไกการบังคับใช้กฎหมายต่อการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตรา 50 ถึงมาตรา 58 มีทั้งการดำเนินคดีทางปกครอง การดำเนินคดีทางอาญา 7) ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรมระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย การจัดแจ้ง และการลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. 2556 เป็นเรื่องการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเข้ามาอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 8) บทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้าในศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ และวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539

ในส่วนของกฎหมาย กฎระเบียบ และการบังคับใช้ของต่างประเทศ (1) สาธารณรัฐเกาหลีเป็นหนึ่งในประเทศทางแถบเอเชียตะวันออก ซึ่งมีลักษณะพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจที่โดดเด่น น่าสนใจ และน่าจับตามองเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะการพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจในช่วงที่มีความคล้ายคลึงกับ

⁵ อรรถพล ใหญ่สว่าง, “บทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญา,” พิมพ์ครั้งที่ 4 ใน ประมวลสาระชุดวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและพยานชั้นสูง (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2564), หน้า 5-7.

⁶ บุญสงค์ ทองอินทร์, บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญ เรื่อง รัฐธรรมนูญ หมวด 13 องค์กรอัยการ (กรุงเทพมหานคร: สารวุฒิสภา, 2562), หน้า 5.

⁷ จิรัช ชูเวช, “การรวบรวมพยานหลักฐาน,” พิมพ์ครั้งที่ 4 ใน ประมวลสาระชุดวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพยานชั้นสูง (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2564), หน้า 15.

ประเทศไทยอยู่บ้าง^๘ สาระสำคัญของกฎหมายแข่งขันทางการค้าของสาธารณรัฐเกาหลี (เกาหลีใต้) มีวัตถุประสงค์ป้องกันการควบคุมพฤติกรรมการใช้อำนาจเหนือตลาดอย่างเป็นทางการเป็นธรรมของผู้ประกอบธุรกิจ^๙ การกำกับดูแลพฤติกรรมต่อต้านการแข่งขันที่ไม่ร้ายแรงของผู้ประกอบธุรกิจที่ไม่ได้อำนาจเหนือตลาด¹⁰ องค์การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของประเทศเกาหลีใต้ (MRFTA) คือ คณะกรรมการการค้าโดยเป็นธรรมแห่งประเทศเกาหลีใต้ (Korean Fair Trade Commission: KFTC) มีหน้าที่เป็นองค์กรกึ่งตุลาการ (quasi-judiciary body) กำหนดนโยบายด้านการแข่งขันทางการค้า และนำนโยบายดังกล่าวไปบังคับใช้ และจัดการเกี่ยวกับการผูกขาด โดยการปฏิบัติงานเป็นอิสระปราศจากการแทรกแซงจากหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ¹¹ คณะกรรมการแข่งขันทางการค้ามีหน้าที่ที่จะต้องส่งสำนวนการฟ้องคดีดังกล่าวไปยังสำนักงานอัยการโดยไม่มีดุลยพินิจในการพิจารณาว่าจะฟ้องหรือไม่ บทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้า พนักงานอัยการมีบทบาทหน้าที่หลักในการสอบสวนคดีอาญา และการพิจารณาคดีในชั้นสุดท้ายก่อนนำตัวส่งฟ้องต่อศาล ซึ่งอัยการมีอำนาจในการใช้ดุลยพินิจว่าจะฟ้องหรือไม่ฟ้องผู้ต้องหา ถึงแม้ว่าโดยปกติแล้วเจ้าหน้าที่ตำรวจจะเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนคดีต่าง ๆ แต่พนักงานอัยการจะทำการสอบสวนคดีด้วยตัวเองในคดีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือคดีที่มีความซับซ้อนทางกฎหมายสูง เป็นต้น (2) สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี มีสาระสำคัญของกฎหมายการแข่งขันทางการค้า (GWB) และวัตถุประสงค์ มุ่งหมายในการปกป้องการแข่งขันจากการจำกัดการแข่งขัน ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งนี้ GWB มีเครื่องมือในการบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ได้แก่ การควบคุมการร่วมกันจำกัดการแข่งขัน (มาตรา 1 GWB) การควบคุมการใช้อำนาจเหนือตลาดและการเลือกปฏิบัติ (มาตรา 19 และ 20 GWB) และการควบคุมการรวมธุรกิจ (มาตรา 35 - 434)¹² ข้อห้ามการแข่งขัน และการปฏิบัติทางธุรกิจที่ไม่เป็นธรรม องค์การบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าคือ “บุนเดสคาร์เทลอัมท์” (Bundeskartellamt) หรือที่ย่อว่า BKartA โดยหลักแล้ว BKartA มีซึ่งหน้าที่ควบคุมการกระทำใด ๆ ที่เป็นการจำกัดการแข่งขันซึ่งส่งผลกระทบต่อสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีโดยการบังคับใช้ GWB อย่างไรก็ตามหากการจำกัดการแข่งขันใดที่คาดหมายได้ว่าจะกระทบต่อการค้าระหว่างรัฐสมาชิกของสหภาพยุโรป

^๘ ศักดา ธนิตกุล และคนอื่น ๆ, กฎหมายแข่งขันทางการค้าในประเทศญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562), หน้า 253.

^๙ ศักดา ธนิตกุล, กฎหมายกับธุรกิจระหว่างประเทศกฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), หน้า 31.

¹⁰ ศักดา ธนิตกุล และคนอื่น ๆ, กฎหมายแข่งขันทางการค้าในประเทศญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562), หน้า 273.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 314.

¹² เรื่องเดียวกัน, หน้า 194.

BKartA ก็มีอำนาจใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าของสหภาพยุโรปได้ ทั้งนี้ BKartA อาจได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการร่วมกันจำกัดการแข่งขันหนึ่ง ๆ จากคู่แข่ง ผู้บริโภค หรือจากสมาชิกของการร่วมกันจำกัดการแข่งขันนั้น ๆ¹³ บทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้าพนักงานอัยการเป็นผู้มีหน้าที่ในดำเนินคดีอาญา ทั้งการสอบสวน และการฟ้องร้องคดีอาญา ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีอาญาได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Criminal Procedure Code หรือ Strafprozessordnung, StPO) มาตรา 374 ในความผิดบางประเภท และความผิดอาญาบางฐาน เช่น ตามกฎหมายแข่งขันทางการค้า เป็นต้น¹⁴ (3) ประเทศญี่ปุ่น หลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงในปี ค.ศ. 1947 กองกำลังสัมพันธมิตรนำโดยกองกำลังทหารของสหรัฐอเมริกาได้เข้ายึดครองประเทศญี่ปุ่น ด้านเศรษฐกิจได้นำนโยบาย และกฎหมายแข่งขันทางการค้า เข้ามาบังคับใช้เพื่อทำลายระบบการผูกขาดทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น¹⁵ วัตถุประสงค์เพื่อทำลายการกระจุกตัวทางเศรษฐกิจในบริษัทยักษ์ใหญ่หลายบริษัท และป้องกันการผูกขาดทางธุรกิจ คุ้มครองระบบการแข่งขันที่เสรีระหว่างบรรดาผู้ประกอบการ¹⁶ องค์การบังคับใช้กฎหมาย คือ คณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าแห่งประเทศญี่ปุ่น (The Japan Fair Trade Commission : JFTC)¹⁷ เป็นองค์การบังคับใช้กฎหมายเพียงองค์เดียว เป็นคณะกรรมการอิสระ ในกรณีที่มีเรื่องร้องเรียนเข้ามา หรือคณะกรรมการ JFTC เห็นว่ามีการกระทำที่ฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย AML คณะกรรมการ JFTC มีอำนาจที่จะดำเนินการสืบสวนสอบสวนด้านปกครอง (administrative investigation) หรือดำเนินการสืบสวนสอบสวนด้านอาญา (criminal investigation) ก็ได้ ซึ่งในความเป็นจริงแล้ว คณะกรรมการ JFTC จะดำเนินการสืบสวนสอบสวน ด้านอาญาน้อยมาก เกือบทั้งหมดจะเป็นการดำเนินการสืบสวนสอบสวนด้านปกครองเท่านั้น บทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีแข่งขันทางการค้า พนักงานอัยการของประเทศญี่ปุ่นจะมีบทบาทอย่างสูงในกระบวนการยุติธรรม และดำรงตำแหน่งสำคัญ ๆ ในกระทรวงยุติธรรม ญี่ปุ่นใช้ระบบการฟ้องคดีอาญาโดยรัฐ¹⁸ และเฉพาะอัยการเท่านั้นที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ผู้เสียหายฟ้องเองไม่ได้ หลักเกณฑ์ในการ

¹³เรื่องเดียวกัน, หน้า 210.

¹⁴สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์, “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี,” ใน *ประมวลสารະชุตวิวิชาการบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบขั้นสูง*, หน่วยที่ 6 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2565), หน้า 33-35.

¹⁵ศักดิ์ดา ธนิตกุล และคนอื่น ๆ, *กฎหมายแข่งขันทางการค้าในประเทศญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562), หน้า 49-50.

¹⁶เรื่องเดียวกัน, หน้า 51-52.

¹⁷ศักดิ์ดา ธนิตกุล, *กฎหมายกับธุรกิจระหว่างประเทศกฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน* (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560), หน้า 26.

¹⁸ศิริระ บุญภินันท์, “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศญี่ปุ่น,” ใน *ประมวลสารະชุตวิวิชาการบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบขั้นสูง*, หน่วยที่ 7 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2565), หน้า 26-27.

พิจารณาฟ้องคดีหรือไม่ฟ้องคดีนั้นใช้หลักปราศจากความสงสัยโดยหากมีข้อสงสัยว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดตามฟ้องจริงหรือไม่ พนักงานอัยการก็จะยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ต้องหา โดยการสั่งไม่ฟ้องคดีเรื่องนั้นต่อศาล ดังนั้น อัตราการยกฟ้องในประเทศญี่ปุ่นจึงต่ำมาก

5. วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลทางเอกสาร จากหลายแหล่งทั้งรูปแบบกระดาษ/ออนไลน์ รูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งส่วนใหญ่ปรากฏทั้งในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต/ออนไลน์ ครอบคลุมทั้งตำราวิชาการทางกฎหมาย บทความวิชาการ บทความวิจัย วิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ รายงานวิจัย คำพิพากษาศาลฎีกาเกี่ยวกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับพนักงานอัยการในการบังคับใช้พระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ

6. ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย ผู้เขียนมีข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

6.1 คุณสมบัติของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติการ แข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560

ด้วยเหตุอันเนื่องมาจากยังไม่มีพระราชบัญญัติการจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง ศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง จึงมีเขตอำนาจทั่วราชอาณาจักร ซึ่งสำนักงานอัยการสูงสุด ได้มีคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดที่ 390/2542 ให้สำนักงานอัยการจังหวัดในท้องที่ซึ่งความผิดเกิดขึ้น หรืออ้าง หรือเชื่อว่าความผิดเกิดขึ้น มีอำนาจ และหน้าที่ดำเนินคดีอาญาในศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศกลาง โดยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 ข้อ 29 ให้หัวหน้าพนักงานอัยการในเขตท้องที่นั้น มีอำนาจสั่งจ่ายสำนวนให้เฉพาะพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของตนเองเท่านั้น ด้วยเนื้อหาความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ซึ่งมุ่งคุ้มครองผู้แข่งขันในตลาด (Competitors) ให้ได้รับความเป็นธรรมจากการแข่งขัน สร้างประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจหรือการคุ้มครองผู้บริโภคหรือผู้แข่งขัน และสนับสนุนให้ระบบเศรษฐกิจสามารถขับเคลื่อน และพัฒนาไปได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการแข่งขันของตลาดโดยความผิดมีความเชื่อมโยงระบบโครงสร้างเศรษฐกิจ จึงต้องเข้าใจหลักเศรษฐศาสตร์

เนื่องจากกฎหมายแข่งขันทางการค้าเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ ด้วยเนื้อหาความผิดควรที่จะส่งสำนวนไปยังสำนักงานคดีเศรษฐกิจ และทรัพยากรแต่เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มาตรา 26 กำหนดให้การฟ้องคดีอาญา และการฟ้องคดีเรียกค่าเสียหายตามพระราชบัญญัตินี้ให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ การส่งสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า จึงต้องส่งไปยังสำนักงานอัยการที่ความผิดเกิดขึ้น อ้างหรือเชื่อว่าได้เกิดขึ้น และในกรุงเทพมหานครกับจังหวัดสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี และจังหวัดปทุมธานี ส่งสำนวนไปยังสำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ ซึ่งหัวหน้าพนักงานอัยการมีอำนาจสั่งจ่ายสำนวนให้เฉพาะพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของตนเองเท่านั้น จึงเท่ากับว่าแม้จะมีพนักงานอัยการซึ่งมีความรู้ความสามารถเพียงใด แต่ถ้าหากไม่ได้ประจำอยู่ในสำนักงานในพื้นที่ซึ่งความผิดเกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าได้เกิด หรือผู้ต้องหาที่อยู่หรือถูกจับนั้น ก็ไม่มีอำนาจในการตรวจสอบสำนวนเพื่อพิจารณาสิ่งคดี และดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาล ซึ่งตามเหตุผลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้วว่าพนักงานอัยการที่ผ่านการเรียนหรือผ่านการศึกษาในกฎหมาย การแข่งขันทางการค้ามาก่อน จึงมีอยู่เป็นจำนวนจำกัด และกระจายตัวอยู่ตามสำนักงานต่าง ๆ กันไป ซึ่งหากสามารถคัดเลือกพนักงานอัยการผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายแข่งขันทางการค้า มารวมขึ้นบัญชีไว้หรือสังกัดในกองคดีเดียวกันแล้วจัดฝึกอบรมทั้งทางวิชาการ และภาคปฏิบัติเพื่อให้เกิดความชำนาญเฉพาะด้าน แล้วมอบหมายให้ดำเนินคดีเกี่ยวกับการแข่งขันทางการค้าโดยตรงแล้ว ย่อมจะทำให้การดำเนินคดีแข่งขันทางการค้าเกิดประสิทธิภาพได้อย่างสูงสุด และต้องมีคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด กำหนดให้อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ มีอำนาจจ่ายสำนวนซึ่งเกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าจะเกิดขึ้นทั่วประเทศให้กับพนักงานอัยการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ซึ่งขึ้นบัญชีหรืออยู่ในกองคดีดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งจากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงและใกล้เคียงกันเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเข้ามาอบรมเพื่อเพิ่มพูน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร คือ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรมระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย การจดแจ้ง และการลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. 2556 เพื่อคัดสรรทนายความเข้าเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นที่ปรึกษากฎหมายให้แก่เด็กหรือเยาวชนในคดีอาญาของศาลคดีเยาวชน และครอบครัว โดยได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และวิธีการอบรมของที่ปรึกษากฎหมายในคดีเด็ก และเยาวชนเอาไว้โดยมีการกำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกำกับดูแลที่ปรึกษากฎหมาย” และให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักสูตร วิธีการอบรม และทดสอบความรู้แก่ผู้ประสงค์จะเป็นที่ปรึกษา กฎหมาย และพิจารณาการขึ้นทะเบียนรายชื่อ เพิกถอนชื่อที่ปรึกษากฎหมายออกจากทะเบียนที่ปรึกษา กฎหมายดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นการคัดเลือกผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณสมบัติครบถ้วนเข้าอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีคุณภาพ อีกทั้ง ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรมระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมาย

การจดทะเบียน และการลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. 2556 สามารถบังคับใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพยาวนานจนถึงปัจจุบัน

6.2 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไปยังพนักงานอัยการล่าช้า

ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 และระเบียบคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าว่าด้วยการร้องเรียน และการแสวงหาข้อเท็จจริง และการดำเนินคดีทางอาญาหรือคดีทางปกครอง พ.ศ. 2562 และระเบียบคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าว่าด้วยการร้องเรียน และการแสวงหาข้อเท็จจริง และการดำเนินคดีทางอาญาหรือคดีทางปกครอง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563 ไม่ได้กำหนดให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการภายในระยะเวลาใด และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 140, 141, 142 กำหนดเพียงว่าเมื่อพนักงานสอบสวนเห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว ให้จัดการในการส่งสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการในแบบใดเท่านั้นโดยไม่ได้ระบุระยะเวลาว่าต้องส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนดระยะเวลาใดนับแต่รับเรื่องร้องทุกข์หรือนับแต่คดีเกิดขึ้น ซึ่งแม้ในปัจจุบันจะมีพระราชบัญญัติกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. 2565 บังคับใช้แล้วก็ตาม แต่ก็ไม่ได้กำหนดกรอบระยะเวลาที่พนักงานสอบสวนหรือคณะกรรมการการแข่งขันทางการค้าจะต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กับพนักงานอัยการภายในเวลาใด

การที่กฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 มาตรา 24 จะส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเมื่อไหร่ก็ได้ภายใต้อายุความ ซึ่งส่งผลเสียหายหลายประการ กล่าวคือ นับแต่ความผิดเกิดหากระยะเวลาเนิ่นช้าไปนานเพียงใดพยานหลักฐานย่อมจะต้องสูญหายไปหรือมีการเข้าไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงสิ่งซึ่งจะเป็นพยานหลักฐานยืนยันการกระทำความผิดให้กลับมาเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือให้สูญหายไปได้ โดยแม้พนักงานอัยการจะมีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติมในภายหลัง แต่หากพยานซึ่งพนักงานอัยการเห็นว่าสำคัญ และจำเป็นต้องอาศัยความรู้เห็นของเขามาให้การยืนยันในสิ่งที่เกิดขึ้นย่อมเป็นการยากในการติดตามโดยเฉพาะพยานมีที่อยู่ห่างไกลหรือมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่งหรืออยู่ต่างประเทศ ย่อมเป็นอุปสรรคในการสอบสวนเพิ่มเติมดังกล่าว อันเนื่องมาจากมีความยุ่งยากในการติดต่อประสานงานนัดหมาย เพื่อให้พยานบุคคลดังกล่าวเข้ามาให้การในชั้นสอบสวนได้ ทั้งนี้ ยิ่งคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า ส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการช้าเพียงใด พนักงานอัยการย่อมจะมีเวลาในการพิจารณาสำนวนการสอบสวนด้วยความรอบคอบน้อยลงเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่าหลักการของกฎหมายประเทศไทยในเรื่องการสอบสวนกับกฎหมายต่างประเทศที่นำมาศึกษา มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ ระบบกฎหมายของสาธารณรัฐเกาหลี¹⁹ สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี²⁰ และประเทศญี่ปุ่น²¹ให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนได้ตั้งแต่เริ่มต้นคดีหรือระยะเวลาใดก็ได้ ซึ่งโดยเฉพาะคดีแข่งขันทางการค้าพนักงานอัยการจะพิจารณาเข้าร่วมในการสอบสวนคดีตั้งแต่ต้น หรือเรียกสำนวนการสอบสวนมาสอบสวนเองเมื่อใดก็ได้ ทำให้ในประเทศเหล่านี้ไม่เกิดปัญหาในการแบ่งระยะเวลาการสอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า และเวลาในการทำงานของพนักงานอัยการแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม แม้ในประเทศเหล่านี้จะไม่มีปัญหาในการใช้ระยะเวลาก่อนฟ้องคดีร่วมกันแล้วก็ตาม แต่ในประเทศญี่ปุ่นได้กำหนดมาตรการในกรณีที่พนักงานอัยการไม่ได้เข้าร่วมในการสอบสวน ได้กำหนดแบ่งระยะเวลาให้พนักงานสอบสวนต้องส่งสำนวนการสอบสวนพร้อมตัวผู้ต้องหาให้กับพนักงานอัยการภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาในการพิจารณาสำนวนการสอบสวนทำงานต่อไปได้อีกอันถือเป็นการแบ่งระยะเวลาการสอบสวนไว้อย่างชัดเจน

กฎหมายของประเทศไทย แม้จะกำหนดให้พนักงานสอบสวนทำหน้าที่สอบสวนได้เพียงฝ่ายเดียว โดยไม่ให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนอันเป็นการแบ่งแยกอำนาจ และหน้าที่ของสององค์กรออกจากกันอย่างชัดเจน แต่ยังมีกฎหมายที่มีลักษณะเดียวกับพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ซึ่งมีการกำหนดให้คณะกรรมการในหน่วยงานดังกล่าวมีอำนาจสอบสวนแล้วส่งสำนวนการสอบสวนไปยังพนักงานอัยการเพื่อพิจารณาฟ้องคดี คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 40 ซึ่งกำหนด “ให้ประธานกรรมการ กรรมการ กรรมการไต่สวน เลขาธิการ หัวหน้าพนักงานไต่สวน และพนักงานไต่สวนเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ และมีอำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนด้วย” มาตรา 48 กำหนดระยะเวลาในการทำงานว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ว่าจะมีการกล่าวหาหรือไม่ว่าจะมีการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจโดยพลัน

¹⁹Criminal procedure code, Article 196 police officers shall investigate crimes with direction of prosecutor.

²⁰รีชเน็กร โชติชัยสถิตย์, “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี,” ใน *แนวการศึกษาชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง*, หน่วยที่ 6 (นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2565), หน้า 6-25.

²¹น้ำแท้ มีบุญสร้าง, *กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเปรียบเทียบ* (กรุงเทพมหานคร: สุตราไพศาล, 2554), หน้า 71.

โดยในกรณีที่จำเป็นต้องมีการไต่สวน ต้องไต่สวน และมีความเห็นหรือวินิจฉัยให้แล้วเสร็จภายใน กำหนดเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด ซึ่งต้องไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน” โดยมีข้อยกเว้นให้ขยายระยะเวลาได้ในวาระสามแต่ต้องมีเหตุจำเป็นซึ่งได้มีการออกระเบียบ และประกาศ ใช้ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบ และไต่สวน พ.ศ. 2561 มีกำหนดระยะเวลาการทำงานในข้อ 48 ความว่า “เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้ ไต่สวนหรือไต่สวนเบื้องต้นเรื่องใด ให้คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นที่ได้รับมอบหมาย ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาไม่เกินสองปีนับแต่วันเริ่มดำเนินการไต่สวน...” และเมื่อ คณะกรรมการไต่สวนหรือคณะไต่สวนเบื้องต้นได้เสนอผลการไต่สวนให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ข้อ 89 “เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการดังนี้ (1) ส่งรายงานสำนวนการไต่สวนเอกสารพยานหลักฐาน และความเห็นพร้อม สำนวนอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอัยการสูงสุดภายใน 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ...”

เห็นได้ว่าสำนักงานคณะกรรมการป้องกันการทุจริตแห่งชาติ มีรูปแบบการทำงาน และมี คณะกรรมการมีอำนาจสอบสวนคดี และส่งสำนวนให้พนักงานอัยการเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องหรือสั่งไม่ฟ้อง เหมือนกับสำนักงานแข่งขันทางการค้า ซึ่งมีพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 และระเบียบคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต แห่งชาติว่าด้วยการตรวจสอบและไต่สวน พ.ศ. 2561 กำหนดระยะเวลาการทำงานไว้อย่างชัดเจน ก่อนส่งสำนวนการสอบสวนต่อไปยังพนักงานอัยการ ทั้งมีผลบังคับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในปัจจุบัน ถือเป็นทางเลือกในการนำไปปรับใช้เพื่อให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาในการทำงานอย่างเพียงพอ ก่อนฟ้องคดีต่อไป

6.3 ปัญหาของข้อจำกัดในอำนาจการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ

เนื่องด้วยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย ได้แยกอำนาจการ สอบสวนให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานสอบสวน ส่วนพนักงานอัยการเป็นเพียงผู้ตรวจพิจารณา กลั่นกรองสำนวนการสอบสวนเท่านั้น ไม่มีอำนาจที่จะเข้าร่วมสอบสวนหรือเข้าไปมีส่วนช่วยเหลือ หรือ ควบคุมในระหว่างการสอบสวนในชั้นเริ่มต้นคดีอาญาได้ คงมีเพียงอำนาจในการสอบสวนเพิ่มเติม ภายหลังจากที่คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า เห็นว่าการสอบสวนเสร็จสิ้นแล้ว และส่งสำนวนมายัง พนักงานอัยการ ซึ่งการสอบสวนเพิ่มเติมถือเป็นอำนาจในการพยายามเสาะแสวงหาพยานหลักฐาน เพิ่มเติม ในกรณีที่พนักงานอัยการพิจารณาแล้วเห็นว่าพยานหลักฐานในสำนวนการสอบสวนไม่ ได้ ความแน่ชัดว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดหรือไม่ พนักงานอัยการมีอำนาจสั่งให้ทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือสั่งให้พนักงานสอบสวนส่งพยานมาซักถามตามรูปคดี ทั้งนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ อาญามาตรา 143 และระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ

พ.ศ. 2563 ข้อ 35 ซึ่งการสอบสวนเพิ่มเติมนี้ มีข้อจำกัดอยู่หลายประการยังไม่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอในการแสวงหาพยานหลักฐานอันสำคัญที่ชัดเจนมั่นคงเพียงพอต่อการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นศาลได้ เนื่องจากนับแต่วันที่ความผิดเกิดขึ้นจนถึงวันที่คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าส่งสำนวนอาจทำให้พยานหลักฐานซึ่งพนักงานอัยการเห็นว่าเป็นพยานหลักฐานสำคัญสูญหายไปก่อนที่จะส่งสำนวนการสอบสวนให้กับพนักงานอัยการได้ เช่น การติดตามภาพถ่ายจากกล้องวงจรปิด ถ้าพนักงานอัยการต้องการให้รวบรวมกล้องซึ่งติดตั้งบริเวณใดในขณะเกิดเหตุ กรณีที่คณะกรรมการยังไม่ได้รวบรวมไว้ในสำนวน ความล่าช้าอาจทำให้ระบบการบันทึกภาพเคลื่อนไหวใหม่ทับกับข้อมูลภาพเคลื่อนไหวที่ต้องการในขณะเกิดเหตุได้ หรือถ้าเป็นพยานบุคคลหากทอดเวลาไปนานเพียงใดย่อมจะเป็นการลำบากที่จะติดตามสืบหาที่อยู่ได้เช่นกัน

การสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการในสาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ซึ่งทำได้ตั้งแต่เริ่มต้นคดีนั้น มีประโยชน์ต่อการแสวงหาพยานหลักฐานเป็นอันมาก ด้วยแนวคิดที่ว่าพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา และนำพยานหลักฐานซึ่งรวบรวมในชั้นสอบสวนเข้าสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยในชั้นพิจารณาคดีของศาล เพื่อให้ศาลเชื่อว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องจริง ดังนั้น หากพนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนด้วยตนเองแล้ว ย่อมจะเป็นผลดีมากกว่าที่พนักงานอัยการจะได้ทราบข้อเท็จจริงในคดี โดยผ่านการสอบสวนของคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าฝ่ายเดียว โดยเฉพาะการสอบพยานบุคคล การอ่านคำให้การพยานที่พิมพ์ไว้เป็นหนังสือกับการรับฟังด้วยตนเองจากปากของพยานหรือรวบรวมพยานหลักฐานโดยอิสระในประเด็นที่ต้องการนำเสนอในชั้นศาลแล้ว ย่อมแตกต่างจากการอาศัยเพียงแต่การรับฟังข้อเท็จจริงผ่านเอกสารที่คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าจัดทำเท่านั้น ย่อมไม่สามารถเข้าใจขั้นตอนวิธีการกระทำความผิดในคดีที่ซับซ้อนได้อย่างลึกซึ้ง ส่งผลให้การนำสืบพิสูจน์ความผิดของจำเลยไม่ได้ผลอย่างเพียงพอซึ่งผู้กระทำความผิดอาจหลุดพ้นไม่ถูกลงโทษได้ ทำให้พนักงานอัยการของสาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น มีบทบาทในการดำเนินคดีอาญาโดยเฉพาะคดีแข่งขันทางการค้า

เปรียบเทียบกับกฎหมายของประเทศไทยแล้ว กรณีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำความผิดนอกราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 กำหนดให้อัยการสูงสุด หรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนก็ได้ หรือจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้ สำหรับพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือให้ทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนให้มีอำนาจ และหน้าที่ในการสอบสวนเช่นเดียวกับพนักงานสอบสวน และให้มีอำนาจและหน้าที่ประการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของพนักงานอัยการ และให้พนักงานสอบสวนปฏิบัติตามคำสั่งและคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแล้วแต่กรณี เห็นว่าสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเข้าใจ ตามมาตรา 140 มาตรา 141 หรือมาตรา 142 ส่งพร้อมสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน ทั้งนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดก็ได้ออกระเบียบเกี่ยวกับกรณีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยเพื่อรองรับวิธีปฏิบัติงานไว้ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ ข้อ 207-210

เมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าตามวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 ของประเทศไทย เป็นกฎหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับสาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น ที่ให้พนักงานอัยการมีบทบาทในการดำเนินคดีอาญา ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดคดีได้ โดยเริ่มนับตั้งแต่มิมีการสอบสวนความผิด และสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 20 ให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนได้เฉพาะความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทยเท่านั้น ซึ่งหากได้มีการนำหลักการนี้มาใช้กับคดีการแข่งขันทางการค้า ซึ่งมีความลับซับซ้อน และต้องมียุทธศาสตร์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ด้วยแล้วย่อมจะทำให้พนักงานอัยการสามารถทราบข้อเท็จจริงตั้งแต่ต้นทาง และเข้าแสวงหาพยานหลักฐานได้อย่างครบถ้วนเพียงพอก่อนฟ้องคดี

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

แม้ในปัจจุบันพนักงานอัยการจะมีบทบาทต่อการดำเนินคดีอาญาในคดีแข่งขันทางการค้า ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 โดยเป็นคณะกรรมการสอบสวนโดยตำแหน่ง เนื่องจากมาตรา 21 กำหนดให้แต่งตั้งผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นพนักงานอัยการ ในฐานะผู้ซึ่งมีความรู้ และประสบการณ์ทางคดีอาญา แต่ก็เป็นเพียงส่วนหนึ่งของคณะกรรมการสอบสวนไม่มีอำนาจตัดสินใจโดยลำพังที่จะกำหนดทิศทางการสอบสวนได้ ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาคุณสมบัติของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไปยังพนักงานอัยการล่าช้า และปัญหาของข้อจำกัดในอำนาจการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ เมื่อเปรียบเทียบกฎหมายของประเทศไทยกับกฎหมายของสาธารณรัฐเกาหลี สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และประเทศญี่ปุ่น พบว่าประเทศเหล่านี้ให้อำนาจพนักงานอัยการเข้าร่วมสอบสวนได้ตั้งแต่เริ่มต้นคดี หรือจะเข้าร่วมสอบสวนในระยะเวลาใดก็ได้ ทำให้สามารถแต่งตั้งพนักงานอัยการที่มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแข่งขันทางการค้าเข้าร่วมสอบสวนได้ โดยเฉพาะในประเทศญี่ปุ่นนั้น พนักงานอัยการจะเข้าทำการสอบสวนในคดีแข่งขันทางการค้าด้วยตนเอง แล้วทำการตรวจสอบสำนวนการสอบสวนพิจารณาสั่งคดี และดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นศาลต่อเนื่องไป จึงไม่มีปัญหาในเรื่องคุณสมบัติของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า

ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า ไปยังพนักงานอัยการล่าช้า และปัญหาของข้อจำกัดในอำนาจการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ แต่อย่างไร

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีกฎหมายที่มีลักษณะเกี่ยวกับการคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติเข้ามาอบรมเพื่อเพิ่มพูน และพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อให้ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติพร้อมปฏิบัติงาน นำมาขึ้นบัญชีรายชื่อเพื่อเข้าปฏิบัติงานตามรายชื่อที่เรียงลำดับไว้แล้วให้เงินรางวัลในการปฏิบัติงาน คือ ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยการอบรมระเบียบปฏิบัติของที่ปรึกษากฎหมายการจดทะเบียน และการลบชื่อออกจากบัญชี พ.ศ. 2556 และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ข้อ 89 “เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการดังนี้ (1) ส่งรายงานสำนวนการไต่สวนเอกสารพยานหลักฐาน และความเห็นพร้อมสำนวนอิเล็กทรอนิกส์ไปยังอัยการสูงสุดภายใน 30 วันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติ...” และกรณีความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 กำหนดให้อัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่ให้พนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนคนใดเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้ หรือจะมอบหมายให้พนักงานอัยการคนใดทำการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวนก็ได้ เมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแล้วแต่กรณี เห็นว่าสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเห็น ตามมาตรา 140 มาตรา 141 หรือมาตรา 142 ส่งพร้อมสำนวนการสอบสวนไปยังอัยการสูงสุดหรือผู้รักษาการแทน

จากผลการศึกษาวินิจฉัยเชิงเอกสารผู้เขียนมีข้อเสนอแนะในการนำแนวกฎหมายในปัจจุบันซึ่งสอดคล้องกับกฎหมายการแข่งขันทางการค้าอยู่แล้ว และกฎหมายไทยที่มีการบังคับใช้อยู่แล้ว จึงไม่เป็นอุปสรรคต่อการที่จะนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไข และพัฒนามาตรการกฎหมายไทย ได้แก่

1) ในเรื่องปัญหาคุณสมบัติของพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 โดยเพิ่มเติมเป็นหมวด 10 การคัดสรรพนักงานอัยการเพื่อเข้าเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า โดยให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ คุณสมบัติ และวิธีการอบรมแก่พนักงานอัยการที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบสำนวนการสอบสวนดังกล่าว โดยมีการกำหนดให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกำกับดูแลพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีความผิด ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า” และให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหลักสูตร วิธีการอบรมและทดสอบความรู้แก่พนักงานอัยการผู้ประสงค์จะเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีแข่งขันทางการค้า และพิจารณาการขึ้นทะเบียนรายชื่อเพิกถอนชื่อออกจากทะเบียนรายชื่อดังกล่าว แล้วขึ้นบัญชีไว้ให้เรียงลำดับการเข้าทำหน้าที่ตามลำดับ

และจ่ายค่าตอบแทนพิเศษต่อไป พร้อมกำหนดให้อธิบดีอัยการ สำนักงานคดีทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นผู้จ่ายสำนวนคดีตามบัญชีรายชื่อ เรียงตามลำดับดังกล่าว ให้สามารถปฏิบัติงานในพื้นที่ซึ่งความผิดเกิด หรืออ้าง หรือเชื่อว่าเกิดได้ทั่วราชอาณาจักร ตามเขตอำนาจของศาลทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ

ตั้งตัวอย่างบทบัญญัติที่เสนอเพิ่มเติมใหม่ในระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563

หมวด 10 การคัดสรรพนักงานอัยการเพื่อเข้าเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า

ข้อ 248 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกำกับดูแลพนักงานอัยการเพื่อเข้าเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีอาญาตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ” ประกอบด้วย

(1) อธิบดีอัยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศเป็นประธาน
(2) รองอธิบดีอัยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ หนึ่งคน
ที่อธิบดีมอบหมาย

(3) ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสี่คนประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแข่งขันทางการค้า ผู้เชี่ยวชาญด้านเศรษฐศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญด้านพาณิชยศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบัญชี ด้านละหนึ่งคน ซึ่งคัดเลือกและแต่งตั้งโดยอธิบดี

(5) ผู้อำนวยการ สำนักงานอำนวยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ เป็นเลขานุการ

ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ข้อ 249 ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งครบวาระแล้ว แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ไปพลางก่อน

ข้อ 250 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดหลักสูตร วิธีการอบรม และทดสอบความรู้แก่พนักงานอัยการผู้ประสงค์จะเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า

(2) พิจารณาการขึ้นบัญชีรายชื่อ เพิกถอนชื่อผู้รับผิดชอบสำนวนคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า และกำหนดค่าตอบแทนพิเศษ รวมถึงค่าเดินทาง และค่าที่พักด้วย

ข้อ 251 ในการประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้ามีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 252 ให้อธิบดีอัยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ เป็นผู้ส่งจ่ายสำนวนการสอบสวนให้พนักงานอัยการ เรียงตามลำดับในบัญชีรายชื่อ และให้ผู้รับสำนวนคดีดังกล่าวมีอำนาจพิจารณาสำนวนและดำเนินกระบวนการพิจารณาที่วราขอาณาจักร

หากมีการแก้ไข และบังคับใช้ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 หมวด 10 การคัดสรรพนักงานอัยการเพื่อเข้าเป็นผู้รับผิดชอบสำนวนคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าแล้ว ย่อมก่อให้เกิดผลดีโดยมีผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมายแข่งขันทางการค้า ซึ่งมีความรู้ความเข้าใจในเจตนารมณ์ ความมุ่งหมาย และส่งผลต่อการบังคับใช้กฎหมายการแข่งขันทางการค้าได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

2) ปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนจากคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าไปยังพนักงานอัยการล่าช้าควรแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าว่าด้วยการร้องเรียนและการแสวงหาข้อเท็จจริง และการดำเนินคดีทางอาญาหรือคดีปกครอง พ.ศ. 2562 โดยให้กำหนดระยะเวลาการทำงานภายหลังจากคณะอนุกรรมการสอบสวนส่งสำนวนให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าว่า เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานการสอบสวนจากคณะอนุกรรมการสอบสวน ตามข้อ 32 หรือข้อ 33 แล้วแต่กรณี หากคณะกรรมการเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดอาญา ให้ดำเนินการส่งรายงานการสอบสวน พยานเอกสาร และความเห็นพร้อมสำนวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการลงความเห็น...”

ดังตัวอย่างในการแก้ไขบทบัญญัติในระเบียบคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าว่าด้วยการร้องเรียน และการแสวงหาข้อเท็จจริง และการดำเนินคดีทางอาญาหรือทางปกครอง พ.ศ. 2562 ข้อ 34 วรรคแรก

“ข้อ 34 เมื่อคณะกรรมการได้รับรายงานการสอบสวนตามข้อ 32 หรือข้อ 33 แล้วแต่กรณี ให้คณะกรรมการลงความเห็นภายใน 30 วัน และหากคณะกรรมการเห็นว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำความผิดอาญา ถ้าเป็นความผิดที่เปรียบเทียบปรับได้ให้ดำเนินการเปรียบเทียบตามมาตรา 79 แห่งพระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 หากเป็นความผิดที่ไม่อาจเปรียบเทียบปรับได้ให้ดำเนินการส่งรายงานการสอบสวน พยานเอกสาร และความเห็นพร้อมสำนวนไปยังพนักงานอัยการภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่คณะกรรมการลงความเห็น”

หากมีการแก้ไข และบังคับใช้ระเบียบคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าว่าด้วยการร้องเรียนและการแสวงหาข้อเท็จจริง และการดำเนินคดีทางอาญาหรือทางปกครอง พ.ศ. 2562 ข้อ 34 วรรคแรก ตามที่นำเสนอแล้ว นับแต่มีผู้ร้องเรียนหรือพบการกระทำความผิดโดยสำนักงานคณะกรรมการ

แข่งขันทางการค้า เส้นทางการสอบสวนจะเกิดขึ้นโดยมีระยะเวลากำกับให้ดำเนินการต่อไปเรื่อย ๆ ตามที่กฎหมายกำหนด จนถึงระยะเวลาที่ต้องส่งสำนวนการสอบสวนให้กับพนักงานอัยการดังกล่าวข้างต้น

3) ปัญหาของข้อจำกัดในอำนาจการแสวงหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมของพนักงานอัยการ ควรแก้ไข โดยให้นำหลักการสอบสวนความผิดที่มีโทษตามกฎหมายไทยได้กระทำลงนอกราชอาณาจักรไทย ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 20 มาบังคับใช้กับพระราชบัญญัติแข่งขันทางการค้า โดยแก้ไขกฎหมายโดยเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพิ่มเป็นมาตรา 20/1

ดังตัวอย่างบทบัญญัติที่เสนอเพิ่มเติมใหม่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นมาตรา 20/1

มาตรา 20/1 ความผิดตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560 ที่มีโทษทางอาญาซึ่งไม่อาจเปรียบเทียบปรับได้ ให้อธิบดีอัยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ หรือผู้รักษาการแทนเป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบ หรือจะมอบหมายหน้าที่นั้นให้พนักงานอัยการหรือคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าเป็นผู้รับผิดชอบทำการสอบสวนแทนก็ได้

สำหรับพนักงานอัยการที่ได้รับมอบหมายให้เป็นพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบหรือให้ทำการสอบสวนร่วมกับคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าให้มีอำนาจและหน้าที่ในการสอบสวน เช่นเดียวกับคณะกรรมการแข่งขันทางการค้า และให้มีอำนาจและหน้าที่ประการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นอำนาจและหน้าที่ของพนักงานอัยการ และให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้าปฏิบัติ ตามคำสั่ง และคำแนะนำของพนักงานอัยการในเรื่องที่เกี่ยวกับการรวบรวมพยานหลักฐาน

ในระหว่างรอคำสั่งจากอธิบดีอัยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ หรือผู้รักษาการแทนให้คณะกรรมการแข่งขันทางการค้า ทำการสอบสวนไปพลางก่อน เมื่อพนักงานอัยการหรือคณะกรรมการแข่งขันทางการค้าผู้รับผิดชอบในการสอบสวนแล้วแต่กรณี เห็นว่าสอบสวนเสร็จแล้ว ให้ทำความเข้าใจ ตามมาตรา 140 มาตรา 141 หรือมาตรา 142 ส่งพร้อมสำนวนการสอบสวนไปยังอธิบดีอัยการ สำนักงานทรัพย์สินทางปัญญา และการค้าระหว่างประเทศ หรือผู้รักษาการแทนเพื่อพิจารณาส่งสำนวนให้กับพนักงานอัยการผู้อยู่ในบัญชีพนักงานอัยการผู้รับผิดชอบสำนวนคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้าต่อไป

หากมีการแก้ไข และบังคับใช้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ตามมาตรา 20/1 ตามที่นำเสนอ จะเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่ทำให้พนักงานอัยการเข้าทำการสอบสวนได้ตั้งแต่เริ่มต้นคดี ทำให้สามารถแต่งตั้งพนักงานอัยการที่มีคุณสมบัติเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกฎหมายแข่งขันทางการค้าเข้าร่วมสอบสวนได้ และแสวงหาพยานหลักฐานที่สำคัญได้ก่อนที่พยานหลักฐานนั้นจะถูกปรับเปลี่ยนแก้ไข หรือทำลายไปหรือสูญหายไปก่อน ทั้งกำหนดรูปคดีทิศทางการสอบสวนที่ถูกต้องได้ตั้งแต่ต้น เพื่อที่จะได้นำเสนอต่อศาลในชั้นพิจารณาต่อไป

บรรณานุกรม

- จิรัช ชูเวช. “การรวบรวมพยานหลักฐาน.” พิมพ์ครั้งที่ 4. ใน **ประมวลสาระชุดวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพยานชั้นสูง**, หน้า 15. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2564. **น้ำแท้ มีบุญสร้าง. กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเปรียบเทียบ.** กรุงเทพมหานคร: สุตรไพศาล, 2554.
- บุญสงค์ ทองอินทร์. **บทวิเคราะห์รัฐธรรมนูญ เรื่อง รัฐธรรมนูญ หมวด 13 องค์การอัยการ.** กรุงเทพมหานคร: สารวุฒิสภา, 2562.
- พรชัย วิสุทธิศักดิ์. **กฎหมายแข่งขันทางการค้า.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2564.
- ภวัลกรณ์ จารุธรรม. “การปรับใช้มาตรการลงโทษทางแพ่งในพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2560.” **วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,** 2563.
- รัชนีกร โชติชัยสถิต. “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.” ใน **แนวการศึกษาชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง.** หน่วยที่ 6, หน้า 6-25. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2565.
- ศักดิ์ดา ธนิตกุล. **กฎหมายกัมพูชาและระหว่างประเทศ กฎหมายแข่งขันทางการค้าของประเทศสมาชิกอาเซียน.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2560.
- _____. **คำอธิบายและกรณีศึกษาพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2553.
- ศักดิ์ดา ธนิตกุล และคนอื่นๆ. **กฎหมายแข่งขันทางการค้าในประเทศญี่ปุ่น สหภาพยุโรป สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เกาหลีใต้ และสิงคโปร์.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.
- ศิระ บุญภินนท์. “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศญี่ปุ่น.” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง.** หน่วยที่ 7, หน้า 26-27. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2565.
- สุรสิทธิ์ แสงวิโรจน์พัฒน์. “กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี.” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรมเปรียบเทียบชั้นสูง.** หน่วยที่ 6, หน้า 33-35. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2565.
- อรรถพล ใหญ่สว่าง. “บทบาทของพนักงานอัยการในการดำเนินคดีอาญา.” พิมพ์ครั้งที่ 4. ใน **ประมวลสาระชุดวิชากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และพยานชั้นสูง,** หน้า 5-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2564.

